

Vec C-67/24 [Amozov]ⁱ

Návrh na začatie prejudiciálneho konania

Dátum podania:

29. január 2024

Vnútroštátny súd:

Sofijski rajonen sad

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

16. január 2024

Navrhovateľ:

R. K.

Odporcovia

K. Ch.

D. K.

E. K.

PRACOVNÝ DOKUMENT

ⁱ Názov tejto veci je fiktívny. Nezodpovedá skutočnému menu ani názvu žiadneho z účastníkov konania.

UZNESENIE

č. 20113271

Sofia, 16. januára 2024

SOFIJSKI RAJONEN SĀD (Okresný súd Sofia, Bulharsko), [omissis]

[omissis]

na základe preskúmania občianskoprávnej veci č. 22941/2020 a s prihliadnutím na nasledujúce skutočnosti:

- 1 Konanie sa riadi článkom 276 ods. 1 ZFEÚ.
- 2 Ide o výklad odôvodnenia 15 v spojení s článkom 3 písm. a) a d), ako aj článkom 5 nariadenia Rady (ES) č. 4/2009 z 18. decembra 2008 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a o spolupráci vo veciach vyživovacej povinnosti (Ú. v. EÚ L 7, 2009, s. 1) (ďalej len „nariadenie č. 4/2009“).

ÚČASTNÍCI KONANIA VO VECI SAMEJ:

3 1. Navrhovateľ:

4 Navrhovateľom je [R. K.], [omissis] Sofia [omissis]

5 [omissis] [zastúpenie]

6 2. Odporcovia:

7 Odporcami sú:

8 [K. Ch.], [omissis] Kanada

9 [D. K.], [omissis] Kanada

10 [E. K.], [omissis] Kanada

11 [omissis] [zastúpenie]

NÁVRHY ÚČASTNÍKOV KONANIA:

- 12 Predmetom konania vo veci samej je návrh [R. K.] proti [K. Ch.], [D. K.] a [E. K.], ktorým sa navrhovateľ domáha zmeny súdom určeného výživného.

- 13 Navrhovateľovi bola rozhodnutím Najvyššieho súdu provincie Québec, rodinnoprávneho oddelenia, okres Trebon, uložená povinnosť platiť výživné na deti [D. K.] a [E. K.] vo výške 613,75 kanadského dolára (CAD) mesačne na každé z nich a výživné na manžela [K. Ch.] vo výške 2 727,50 CAD.
- 14 Žiada o zmenu priznaného výživného znížením výživného na [D. K.] zo 613,75 CAD na 180 leva (BGN) a o zrušenie [povinnosti platiť výživné] na [E. K.] a [K. Ch.].

VNÚTROŠTÁTNE PRÁVO:

- 15 **1. Graždanski procesualen kodeks (Občiansky súdny poriadok) [omissis], ďalej len „GPK“:**

16 „Opravný prostriedok

Článok 274 (1) Opravný prostriedok proti uzneseniu súdu je prípustný,

1. ak bolo uznesením ukončené konanie a
2. v prípadoch výslovne stanovených zákonom.

17 **Preskúmanie a rozhodnutie o opravnom prostriedku**

Článok 278 [omissis]

(2) Ak súd napadnuté uznesenie zruší, rozhodne vo veci sám. Dokazovanie je prípustné, ak ho súd považuje za potrebné.

(3) Uznesenie o opravnom prostriedku je pre súd nižšieho stupňa záväzné. ...“

18 **2. Zákon o osobách a rodine** [omissis]

19 „[omissis]

20 **2.** Dovŕšením 18. roku veku nastáva plnoletosť a tým aj neobmedzená spôsobilosť byť nositeľom práv a povinností.

21 **3.** Osoby mladšie ako 14 rokov sú nespôsobilé na právne úkony.“

22 **3. Zákoník rodinného práva** [omissis]:

Hlava 10

VÝŽIVNÉ

23 **„Oprávnenie na výživné**

Článok 139 Oprávnený na výživné je ten, kto nie je schopný vykonávať zárobkovú činnosť a nie je v stave živiť sa z vlastného majetku.

24 Poradie viacerých povinných

Článok 140 (1) Oprávnení na výživné môžu svoje nároky uplatňovať v nasledujúcom poradí voči:

1. deťom a manželom;
2. rodičom;
3. rozvedeným manželom;
4. vnúčatám a pravnúčatám;
5. súrodencom;
6. starým rodičom a predkom v priamej línii.

[omissis]

25 Poradie viacerých oprávnených na výživné

Článok 141 Ak existuje viac ako jeden oprávnený na výživné, osoba, ktorá má vyživovaciu povinnosť, je povinná poskytovať výživné v nasledujúcom poradí:

1. deťom a manželovi;
2. rodičom;
3. rozvedeným manželom;
4. vnúčatám a pravnúčatám;
5. súrodencom;
6. starým rodičom a predkom v priamej línii.

26 Rozsah výživného

Článok 142 (1) Rozsah poskytovaného výživného sa určuje podľa potrieb oprávneného na výživné a možností osoby, ktorá má vyživovaciu povinnosť,.

(2) Minimálne výživné na dieťa je vo výške jednej štvrtiny zákonnej minimálnej mzdy.

27 Výživné na maloleté dieťa

Článok 143 (1) Každý z rodičov je povinný zabezpečiť životné podmienky potrebné na rozvoj dieťaťa adekvátne svojim možnostiam a ekonomickej situácii.

(2) Rodičia sú povinní postarať sa o výživné svojich maloletých detí, bez ohľadu na to, či sú spôsobilé vykonávať zárobkovú činnosť alebo či sa môžu živiť zo svojho majetku.

(3) Rodičia majú vyživovaciu povinnosť aj vtedy, keď je dieťa umiestnené mimo rodiny.

(4) [omissis] [prirážka k výživnému na osobitné potreby dieťaťa]

28 Výživné na plnoleté dieťa pripravujúce sa na povolanie

Článok 144 Rodičia majú vyživovaciu povinnosť aj voči svojim plnoletým deťom, ktoré až do dovŕšenia 20. roku života ako riadni študenti v štandardnej dĺžke štúdia navštevujú strednú školu a ktoré až do dovŕšenia 25. roku života navštevujú vysokú školu, pokiaľ nie sú schopné sa sami živiť vlastnou zárobkovou činnosťou alebo z vlastného majetku a rodičia sú bez osobitných ťažkostí schopní poskytovať výživné.

29 Výživné na rozvedeného manžela

Článok 145 (1) Nárok na výživné má manžel, ktorý nezavinil rozvod manželstva.

(2) Povinnosť platiť výživné trvá najviac tri roky od rozvodu manželstva okrem prípadu, že sa účastníci konania zhodli na dlhšom období. Súd môže predĺžiť trvanie vyživovania, ak sa oprávnený na výživné nachádza v mimoriadne ťažkej situácii a povinná osoba môže výživné poskytovať bez osobitných ťažkostí.

(3) Nárok rozvedeného manžela na výživné zanikne, keď uzavrie manželstvo.

30 Výživné zriadením peňažnej renty

Článok 146 (1) Peňažná renta sa vypláca mesačne. V prípade omeškania s platbou sa platia zákonné úroky z omeškania.

[omissis]

31 Vzdanie sa nároku na výživné

Článok 147 Vzdanie sa výživného do budúcnosti je ničotné.

32 Zákaz započítania

Článok 148 Započítanie pohľadávky na výživné je neprípustné.

33 Výživné za minulé obdobie

Článok 149 Oprávnená osoba môže žiadať o výživné za minulé obdobie najviac jeden rok pred podaním žaloby.

34 Zmena a zrušenie vyživovacej povinnosti

Článok 150 V prípade zmeny okolností možno priznané výživné alebo prirážky k nemu zmeniť alebo zrušiť.

35 [omissis] [článok 151, Zánik nároku na výživné]

[omissis]“

36 4. Kodeks na meždunarodnoto častno pravo (Zákonník medzinárodného práva súkromného, ďalej len „KMČP“) [omissis]

37 „Všeobecná právomoc

Článok 4 (1) Bulharské súdy a iné bulharské orgány majú medzinárodnú právomoc, ak

1. žalovaný alebo odporca má v Bulharskej republike obvyklý pobyt, sídlo alebo miesto skutočného vedenia podniku;
2. žalobca alebo navrhovateľ je bulharský štátny príslušník alebo právnická osoba podľa bulharského práva.

38 Právomoc vo veciach vyživovacej povinnosti

Článok 11 Vo veciach vyživovacej povinnosti majú bulharské súdy právomoc okrem prípadov podľa článku 4 ods. 1 aj vtedy, keď má oprávnený na výživné v Bulharsku obvyklý pobyt.

39 Výlučná právomoc

Článok 22 Medzinárodná právomoc bulharských súdov a iných bulharských orgánov je výlučná len vtedy, keď je to výslovne stanovené.

40 Konkludentné založenie právomoci bulharských súdov

Článok 24 [omissis] Ak je právomoc bulharských súdov možné založiť dohodou podľa článku 23 ods. 1, môže byť založená aj bez takejto dohody tým, že žalovaný ju v rámci lehoty na vyjadrenie k žalobe uzná výslovne alebo konkludentne úkonom vo veci samej.

42 Právomoc v prípade zmeny pomerov

Článok 27 (1) Ak je pri začatí konania daná medzinárodná právomoc, pretrváva táto právomoc aj po tom, ako v priebehu konania následne prestanú byť naplnené jej predpoklady.

(2) Ak pri začatí konania nie je daná medzinárodná právomoc, vznikne, keď sa v priebehu konania naplnia jej predpoklady.“

43 5. Vnútroštátna judikatúra

44 5.1. **Rozsudok Värhoven kasacionen säd (Najvyšší kasačný súd, Bulharsko) (ďalej len „VKS“) č. 131 z 1. júna 2015** [omissis], ktorým bolo meritórne rozhodnuté o návrhu na zníženie výživného priznaného Najvyšším súdom štátu K., Spojené štáty americké, ktorý bol základom rozhodnutia napadnutého na VKS.

45 Sofijski gradski säd (Krajský súd Sofia-mesto, Bulharsko) v napadnutom rozhodnutí konštatoval, že je príslušný rozhodnúť o návrhu (podľa článku 4 ods. 1 bodu 2 KMČP, keďže návrh bol podaný pred nadobudnutím účinnosti nariadenia č. 4/2009), rozhodol, že bulharské právo je uplatniteľné, (článok 87 ods. 2 KMČP) a návrh zamietol ako nedôvodný. Navrhovateľ, otec odporkyne narodenej 28. januára 1996, žil so svojou rodinou v Spojených štátoch, kde po rozvode manželstva jeho dcéra zostala u svojej matky a pokračovala vo vzdelávaní. V roku 2007 sa vzdal svojej práce a vrátil sa do Bulharska. Rozhodnutím [omissis] [Sofijski gradski säd (Krajský súd Sofia-mesto)] [omissis] bolo rozhodnutie Najvyššieho súdu štátu K. [omissis] o výživnom uznané a vyhlásené za vykonateľné v tej časti, v ktorej bola A. E. K. uložená povinnosť od 1. septembra 2007 platiť jeho maloletému dieťaťu M. A. K., bytom v [omissis] USA, mesačné výživné vo výške 1 309 USD. Súd odmietol zmeniť výšku priznanej sumy výživného z dôvodu, že výška výživného bola určená na základe prostriedkov potrebných na úhradu životných potrieb dieťaťa pri zohľadnení pomerov v štáte, v ktorom dieťa žilo s rodičmi a v ktorom zostalo po rozvode, a výživné sa musí vymerať podľa týchto okolností. Okolnosťou, že navrhovateľ má ešte ďalšie maloleté dieťa (narodené 3. septembra 2012), sa netreba ďalej zaoberať, pretože medzičasom plnoletému dieťaťu M. v súčasnosti nie je povinný platiť výživné. Na druhej strane sa žiadateľ dobrovoľne vzdal dobre plateného zamestnania v USA a po návrate do Bulharska bol schopný platiť dlhované výživné, viackrát zmenil zamestnanie a na pomery krajiny dobre zarábal a dostal vysoké odstupné za ukončenie pracovných zmlúv a mzdy, v roku 2010 predal vlastnú nehnuteľnosť. Ďalej bolo upozornené na to, že podľa článku 143 ods. 2 GPK majú rodičia voči svojim maloletým deťom neobmedzenú vyživovaciu povinnosť, a to nezávisle od toho, či sami rodičia sú schopní vykonávať zárobkovú činnosť alebo či sú schopní sa živiť z vlastného majetku, a že zmenu sumy výživného nie je možné odôvodniť tým, že príjem rodiča s vyživovacou povinnosťou klesol alebo že začal vykonávať zamestnanie, ktoré nezodpovedá jeho kvalifikácii, ak by tým malo byť zmarené splnenie nároku dieťaťa na výživné.

46 Rozhodnutie je dostupné na internete na tomto odkaze: <https://www.vks.bg/pregled-akt.jsp?type=ot-delo&id=50B246F1E99D0F28C2257E53004AF610>

47 5.2. **Rozsudkom VKS č. 301 zo 7. októbra 2013** [omissis] bolo rozhodnuté, že napadnuté rozhodnutie o opravnom prostriedku je neprípustné, keďže manželstvo

medzi navrhovateľom A. B. A. a R. D. G. bolo v konaní na prvom stupni rozvedené rozhodnutím súdu Španielskeho kráľovstva z 3. marca 2006 [omissis] a navrhovateľovi bola v tomto rozhodnutí uložená povinnosť platiť na jeho maloletú dcéru (odporkyňa A. B. D.) mesačné výživné vo výške 250 eur. V čase vydania súdneho rozhodnutia mali tak navrhovateľ, ako aj odporkyňa obvyklý pobyt na území Španielska, členského štátu v zmysle nariadenia č. 4/2009. Uznesením Okražen sád Targovište (Krajský súd Targovište, Bulharsko) č. 35/9.12.2008 [omissis] bolo rozhodnutie španielskeho súdu vyhlásené za vykonateľné na bulharskom území. V tom čase navrhovateľ presunul svoj obvyklý pobyt do Bulharska, mnohonásobne obmedzil svoje zárobkové možnosti a nebol schopný platiť výživné vo výške určenej španielskym súdom. Preto podal na bulharský súd návrh, aby súd sumu výživného, ktoré bol navrhovateľ povinný platiť na svoju maloletú dcéru, znížil z 250 eur na 80 BGN.

48 Vo svojom odôvodnení VKS uviedol, že už z tvrdení a z návrhov formulovaných v písomnom vyhotovení návrhu vyplýva, že podľa článku 8 ods. 1 nariadenia č. 4/2009 bulharský súd nemá právomoc rozhodnúť o návrhu. Ak súd iného členského štátu priznal určitú sumu výživného a oprávnený na výživné nezmenil svoj obvyklý pobyt, osoba, ktorá má vyživovaciu povinnosť, nemôže podať návrh na zmenu tohto rozhodnutia na súde iného členského štátu. To je prípustné len vo výnimočných prípadoch stanovených v článku 8 ods. 2 nariadenia č. 4/2009, medzi ktoré nepatrí zmena obvyklého pobytu osoby, ktorá má vyživovaciu povinnosť (v tomto prípade navrhovateľa). Zákonný zástupca odporkyne už vo vyjadrení k návrhu namietal nedostatok právomoci bulharského súdu, keďže odporkyňa má obvyklý pobyt v Španielskom kráľovstve. Táto skutočnosť vyplynula už zo spisu a medzi účastníkmi konania bola nesporná. Nebolo tvrdené ani zistené, že sú tu okolnosti, ktoré svedčia v prospech uplatnenia niektorej z výnimiek stanovených v článku 8 ods. 2 nariadenia č. 4/2009, takže bulharský súd mal *ex officio* zistiť a konštatovať svoj nedostatok právomoci. Tým, že tak neurobil, ale rozhodol vo veci, vydal neprípustné rozhodnutie, čo predstavuje kasačný dôvod v zmysle článku 281 bodu 2 GPK. Rozhodnutie preto musí byť zrušené a na ňom sa zakladajúci výkon rozhodnutia musí byť zastavený, pričom odporkyňa musia byť nahradené trovy konania.

49 Rozhodnutie je dostupné na internetovej stránke Värhoven kasacionen säd (Najvyšší kasačný súd): <https://www.vks.bg/pregled-akt.jsp?type=ot-deloid&id=B9C4C9AEE38E5D30C2257BFD0028FA2C>

50 **5.3. Rozsudok VKS č. 313 z 10. septembra 2012** [omissis]

Podľa rozsudku VKS č. 280 z 28. septembra 2011 [omissis] sa potreby oprávneného na výživné určujú podľa jeho obvyklých životných podmienok s prihliadnutím na jeho vek, vzdelanie a ďalšie relevantné okolnosti konkrétneho prípadu, zatiaľ čo platobná schopnosť osoby, ktorá má vyživovaciu povinnosť, sa určuje podľa jej príjmu, jej majetku a jej kvalifikácie. Výživné na maloleté deti

poskytujú obaja rodičia adekvátne svojej aktuálnej platobnej schopnosti a pri započítaní starostlivosti o dieťa rodičom, ktorý ho má v osobnej starostlivosti.

Toto rozhodnutie je dostupné na internetovej stránke Värchoven kasacionen säd (Najvyšší kasačný súd):
<https://www.vks.bg/pregled-akt.jsp?type=ot-delo&id=133E725004D449DDC2257919004148A5>

51 SKUTKOVÝ STAV:

- 52 Hlavným predmetom konania vo veci samej na vnútroštátnom súde je návrh [R. K.] proti jeho rozvedenej manželke [K Ch.], jeho dcére [D. K.] a jeho synovi [E. K.] na zmenu výživného určeného súdom.
- 53 Navrhovateľ je bulharský štátny príslušník a rozhodnutím Najvyššieho súdu provincie Québec, rodinnoprávneho oddelenia, okres Trebon, mu bola uložená povinnosť platiť svojim dvom vtedy maloletým deťom, ktoré sú kanadskí a bulharskí štátni príslušníci, mesačné výživné vo výške 613,75 CAD každému, ako aj svojej rozvedenej manželke, kanadskej štátnej príslušníčke, výživné na manžela vo výške 2 727,50 CAD. Rozhodnutie je právoplatné.
- 54 Navrhovateľ uplatňuje, že výživné bolo priznané rozhodnutím, ktorým bolo rozvedené manželstvo [R. K.] a [K. Ch.] a upravená otázka starostlivosti a výživného pre deti. V čase podania návrhu mal bydlisko v Bulharskej republike, v Sofii.
- 55 Tvrdí, že jeho syn [E. K.] je plnoletý, ale na základe rozhodnutia mu naďalej musí platiť výživné.
- 56 Od konca roka 2018 je nezamestnaný, nemá hnutel'ný ani nehnuteľný majetok. V Kanade podal insolvenčný návrh a k 21. júnu 2018 bol osvedčením o uspokojení zostatku dlhov vydaného [omissis] registrovaným insolvenčným správcom vyhlásený za insolventného. V roku 2019 opustil Kanadu a presťahoval sa do Sofie.
- 57 Senát rozhodujúci vo veci sa prostredníctvom právnej pomoci pokúsil odporcom v Kanade doručiť súdne písomnosti na adrese uvedenej v písomnom vyhotovení návrhu, avšak neboli tam zastihnutí. Preto odporcov predvolal umiestnením oznámenia na adrese hláseného pobytu v Bulharsku a ustanovil im procesného opatrovníka.
- 58 Vo vyjadrení procesného opatrovníka k návrhu sa namieta neexistencia právomoci bulharského súdu na rozhodnutie o návrhoch. Námiетка sa opiera o skutočnosť, že odporcovia nemajú obvyklý pobyt v Bulharskej republike.
- 59 Senát rozhodujúci vo veci uznesením č. 20082014/6.3.2023 konanie zastavil z dôvodu neexistencie právomoci bulharského súdu. V odôvodnení uznesenia sa odkazuje na odôvodnenie 15 nariadenia č. 4/2009: „S cieľom ochrániť záujmy

oprávnených na výživné a podporiť riadny výkon spravodlivosti v rámci Európskej únie je potrebné prispôbiť normy právomoci, ako vyplývajú z nariadenia (ES) č. 44/2001. Skutočnosť, že povinný má obvyklý pobyt v treťom štáte, by nemala vylučovať uplatnenie noriem Spoločenstva týkajúcich sa právomoci, a preto by sa viac nemalo odkazovať na normy vnútroštátneho právneho poriadku. Preto je potrebné v tomto nariadení určiť, v ktorých prípadoch môže súd členského štátu vykonávať subsidiárnu právomoc.“ Uznesenie uvádza, že nariadenie má všeobecnú platnosť a vzťahuje sa na tretie krajiny ako je Kanada.

- 60 Proti tomuto uzneseniu o zastavení konania podal navrhovateľ opravný prostriedok na Sofijski gradski sād (Krajský súd Sofia-mesto) a podal návrh na jeho zrušenie. Vo svojom vyjadrení k opravnému prostriedku odporcovia zastávajú stanovisko, že napadnuté uznesenie je zákonné, a pripájajú sa k odôvodneniu súdu.
- 61 Uznesením č. 9114/1.8.2023 [omissis] bolo uznesenie Sofijski rajonen sād (Okresný súd Sofia) zrušené a vec bola vrátená na pokračovanie v konaní. Sofijski gradski sād (Krajský súd Sofia-mesto) uviedol, že odporcovia, t. j. deti navrhovateľa a navrhovateľa v konaní o opravnom prostriedku, sú bulharskými štátnymi príslušníkmi s trvalým pobytom v Kanade.
- 62 Keďže Kanada nie je členom Európskej únie, pravidlá o vymedzení právomocí podľa článku 3 a nasl. (v uznesení nedopatrením uvedený ako článok 4 nariadenia) nariadenia č. 4/2009 sa neuplatňujú. Ďalej, odôvodnenie 15 tohto nariadenia sa týka možnosti „oprávnených na výživné“ uplatňovať svoje nároky na výživné aj v prípade, že „odporca“ má obvyklý pobyt v treťom štáte, takže v tomto odôvodnení nejde o práva osôb, ktoré majú vyživovaciu povinnosť, ale o práva oprávnených na výživné. Preto je potrebné použiť definíciu pojmu „oprávnený“ v článku 2 bode 10 nariadenia, podľa ktorého je oprávneným každá „fyzická osoba, ktorá má nárok na výživné alebo o ktorej sa tvrdí, že má takýto nárok“ (argumentácia aj z rozsudku vo veci C-501/20, M P A). Odôvodnenie 15 nariadenia je v priamej súvislosti s článkom 6 nariadenia, ktorý sa týka subsidiárnej právomoci členského štátu, a nie s článkom 3, ktorý nie je uplatniteľný ako celok, keďže ohraničuje právomoci členských štátov navzájom.
- 63 Na rozvedenú manželku navrhovateľa, ktorá je kanadskou štátnou príslušníčkou, sa z uvedených dôvodov právo Únie neuplatňuje.
- 64 Prípadné pravidlá vyplývajúce z medzinárodných zmlúv sa na právne vzťahy účastníkov konania neuplatňujú, keďže nie je zrejmé, že oba štáty uzavreli zmluvu v oblasti vyživovacej povinnosti.
- 65 V dôsledku toho sa právomoc rozhodnúť vo veci musí určiť podľa ustanovení zákonníka medzinárodného práva súkromného Bulharskej republiky. Podľa článku 11 v spojení s článkom 4 ods. 1 bodom 2 KMČP má bulharský súd právomoc rozhodnúť o návrhu bulharského štátneho príslušníka, ako je to v tomto prípade.

- 66 Vnútroštátny súd nezdieľa stanovisko zastávané v uznesení Sofijski gradski sād (Krajský súd Sofia-mesto). Má obavy, že rozhodnutie v spore na základe záväzných záverov odvolacieho súdu by bolo v rozpore s ustanoveniami práva Únie, najmä s nariadením č. 4/2009.
- 67 Podľa tabuľky o uplatňovaní Haagskeho dohovoru o nárokoch na výživné z roku 2007 (<https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/status-table/?cid=131>) sa tento dohovor nevzťahuje na kanadskú provinciu Québec. Dohovor sa bude od 1. februára 2024 vzťahovať na provinciu Ontario, kde majú odporcovia adresu (hoci nie je jasné, či tam majú aj obvyklý pobyt).
- 68 VÄZBA NA PRÁVO ÚNIE, POTREBA VÝKLADU:**
- 69 Treba konštatovať, že v tomto prípade ide o občianskoprávne súdne konanie s medzinárodným prvkom, pričom odporcovia sú kanadskí štátni príslušníci a deti navrhovateľa majú okrem toho aj bulharskú štátnu príslušnosť.
- 70 Senátu rozhodujúcemu vo veci vyvstávajú viaceré otázky vo vzťahu k jeho právomoci v tejto veci, a to po prvé, či odvolací súd správne vyhodnotil odôvodnenie 15 nariadenia ako dôvod pre to, aby vylúčil uplatnenie nariadenia na vzťah medzi osobami, ktoré sa zdržiavajú na území členského štátu Únie, a osobami, ktoré sa tam nezdržiavajú. Treba prihliadať na to, že nariadenie by si mohlo vyžadovať všeobecnú platnosť, ktorá nezávisí od toho, či sú dotknutí štátni príslušníci tretích štátov, takže by sa malo považovať za uplatniteľné. Preto by sa malo skúmať, či sa dá založiť právomoc bulharského súdu podľa článku 6 nariadenia č. 4/2009, keď jeden z účastníkov konania má štátnu príslušnosť štátu, ktorý nie je členom Európskej únie, a oprávnený na výživné je štátnym príslušníkom tretieho štátu.
- 71 Vzhľadom na výklady odvolacieho súdu je potrebné vyjasniť aj otázku, či sa pojem „žiadosti o výživné“ rozhodujúci pre určenie vecnej pôsobnosti nariadenia má chápať tak, že zahŕňa aj návrhy na zmenu výživného jeho znížením. Pochybnosti o tom vyplývajú z cieľa nariadenia objasneného v odôvodneniach 9 až 11 nariadenia, ktorým je chrániť oprávnených na výživné a nie osôb, ktoré majú vyživovaciu povinnosť. Nariadenie sa preto – ako vyplýva z bodov 25 až 27 rozsudku z 18. decembra 2014 v spojených veciach C-400/13 a C-408/13, Sanders – má vykladať v tomto zmysle. Vzniká tým otázka, či sú ustanovenia nariadenia o právomoci, odhliadnuc od jeho článku 8, aj s prihliadnutím na skutočnosť, že sú dotknuté nielen záujmy osoby, ktorá má vyživovaciu povinnosť, ale aj záujmy oprávneného na výživné, uplatniteľné na konania, v ktorých sa navrhuje zníženie priznaného výživného. Ak by ustanovenia tohto nariadenia neboli uplatniteľné, mohli by sa uplatňovať vnútroštátne pravidlá právomoci, ktoré osobe, ktorá má vyživovaciu povinnosť, priznávajú oveľa väčšiu možnosť výberu miesta začatia konania a sťažujú tak obranu oprávneného na výživné, ktorý potrebuje ochranu.
- 72 Čo sa týka uplatnenia článku 8 ods. 1 nariadenia, ktorý zakazuje začať konanie o zmene výživného v iných štátoch ako je štát obvyklého pobytu oprávneného na

výživné, senát rozhodujúci vo veci zastáva stanovisko, že v súčasnosti toto ustanovenie uplatňovať nemôže, pretože Kanada až do 1. februára 2024 nie je zmluvnou stranou Haagskeho dohovoru z roku 2007. V každom prípade, po tomto dátume sa dohovor nevzťahuje na provinciu Quebec a v prejednávanej veci má súd značné ťažkosti (keďže nepozná súčasnú adresu odporcov v Kanade) zistiť, či je obvyklý pobyt oprávnených na výživné v provincii Quebec alebo v provincii Ontario, na ktorú sa bude vzťahovať dohovor. Pristúpenie niektorých provincií Kanady k Haagskemu dohovoru z roku 2007 však nie je pre prejudiciálne otázky relevantné preto, lebo vnútroštátny súd je pri rozhodovaní sporu v súčasnosti viazaný konštatovaniami Sofijski gradski sãd (Krajský súd Sofia-mesto) a podľa názoru tohto súdu nariadenie vôbec nie je uplatniteľné na veci, v ktorých sú účastníkmi konania kanadskí štátni príslušníci.

- 73 Ak je nariadenie uplatniteľné na návrhy na zníženie výživného, bolo by potrebné objasniť aj to, či sa subsidiárna právomoc podľa článku 6 uplatňuje aj v prípade, keď dvaja z odporcov majú aj inú ako spoločnú štátnu príslušnosť. Javí sa, že článok 6 je zameraný na to, aby založil právomoc na základe spoločnej štátnej príslušnosti účastníkov konania ako jediného možného styčného bodu pre prípad, že niet žiadneho iného súdu Únie alebo pridružených štátov, ktorý môže rozhodnúť o návrhu, pričom je naopak sledovaný cieľ poskytnúť oprávneným na výživné možnosť uplatňovať svoje nároky na súde, ktorý o nich môže účinne rozhodnúť. Ukazuje sa však, že v prípadoch, keď oprávnený na výživné žije mimo Únie a návrh sa netýka priznania výživného, ale jeho zmeny znížením, spoločná štátna príslušnosť nie je výhodou, ale nevýhodou, a hoci oprávnený na výživné nemá úzku väzbu so štátom svojej druhej štátnej príslušnosti, musel by sa proti tomuto návrhu súdne brániť v tomto štáte. V tejto súvislosti sa javí, že úvahy v bodoch 30 a 45 rozsudku z 5. septembra 2019 vo veci C-468/18, R proti P, nechránia oprávneného na výživné, ktorý potrebuje ochranu, takže treba skúmať, či sa pod „spoločnou štátnou príslušnosťou“ v zmysle článku 6 nariadenia majú rozumieť úplne identické štátne príslušnosti oprávneného na výživné a osoby, ktorá má vyživovaciu povinnosť, alebo či sa toto ustanovenie môže uplatniť aj v prípade viacerých štátnych príslušností rozdielnych u každého z účastníkov konania.
- 74 Napokon treba skúmať, či je možné návrh na zníženie výživného podať podľa ustanovení *o fori necessitatis* upravených v článku 7 nariadenia. Podľa odôvodnenia 16 nariadenia č. 4/2009 sa toto ustanovenie uplatní, keď sa na súd, ktorý by mal právomoc podľa iných pravidiel o právomoci, nemožno vo veci obrátiť alebo ak od navrhovateľa nemožno rozumne očakávať, že sa obráti na tento súd, čoho predpokladom je existencia „výnimočných okolností“. Vzniká preto otázka, či cieľom nie je skôr odbremeniť len oprávnených na výživné, nie však osoby, ktoré majú vyživovaciu povinnosť, v prípade ktorých nemôžu existovať žiadne výnimočné okolnosti, ktoré si vyžadujú platenie výživného ako prostriedok na zabezpečenie ich živobytia. Stojí za povšimnutie, že takáto právomoc nie je obsiahnutá v žiadnom z ostatných nariadení, ktoré upravujú medzinárodnú právomoc v občianskych alebo obchodných veciach.

75 STANOVISKO VNÚTROŠTÁTNEHO SÚDU

- 76 Podľa názoru senátu vnútroštátneho súdu bulharský súd nemá právomoc rozhodnúť vo veci z nasledujúcich dôvodov:
- 77 Navrhovateľ, ktorý je bulharským štátnym príslušníkom, podal návrh na zníženie výživného alebo zrušenie výživného, ktoré mu ako osobe, ktorá má vyživovaciu povinnosť, bolo uložené rozhodnutím Najvyššieho súdu Quebecu, Kanada. Dvaja z odporcov, jeho deti, majú bulharskú a kanadskú štátnu príslušnosť, avšak obvyklý pobyt majú v Kanade. Je v záujme oprávnených na výživné, aby sa vec prejednávala v mieste ich obvyklého pobytu, ale v súčasnosti nie je jasné, či je uplatniteľný článok 8 nariadenia, ktorý ustanovuje výnimky z tohto pravidla, a odvolací súd urobil záväzné závery o opaku. V tejto súvislosti je oprávnený na výživné osoba, ktorá má nárok na výživné, a je tak v konaní slabšou stranou. Jeden z účastníkov konania bol v čase podania návrhu maloletý. V záujme dieťa sa konanie musí viesť v štáte, v ktorom má dieťa obvyklý pobyt.
- 78 Podľa ponímania senátu vnútroštátneho súdu právomoc bulharských súdov vo vzťahu k rozvedenej manželke, ktorá je kanadskou štátnou príslušníčkou, nemôže byť založená podľa kritérií nariadenia č. 4/2009.
- 79 Skutočnosť, že navrhovateľ je osobou, ktorá má vyživovaciu povinnosť, nemôže vylúčiť právomoc podľa nariadenia v prospech vnútroštátneho práva a predovšetkým ustanovení KMČP, ako to uviedol Sofijski gradski sād (Krajský súd Sofia-mesto) vo svojom uznesení, ktorým dal vnútroštátnemu súdu pokyn rozhodnúť vo veci, pretože má právomoc vo vzťahu ku všetkým trom odporcom. Nariadenie v plnej miere nahrádza ustanovenia KMČP o právomoci vo veciach výživného, a podľa ponímania vnútroštátneho súdu je toto zjednotenie potrebné a dôležité z hľadiska ochrany oprávnených na výživné.

Z týchto dôvodov Rajonen sād Sofia (Okresný súd Sofia)

ROZHODOL:

Súd podľa článku 267 ZFEÚ **PREDKLADÁ Súdnemu dvoru Európskej únie návrh na začatie prejudiciálneho konania o nasledujúcich PREJUDICIÁLNYCH OTÁZKACH:**

1. Má sa odôvodnenie 15 nariadenia Rady (ES) č. 4/2009 z 18. decembra 2008 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a o spolupráci vo veciach vyživovacej povinnosti vykladať v tom zmysle, že

nebráni vnútroštátnej judikatúre, podľa ktorej sa medzinárodná právomoc súdov rozhodovať o návrhoch na výživné pre osoby, ktoré majú obvyklý pobyt v treťom štáte (v tomto prípade v Kanade), určuje podľa vnútroštátneho práva a nie podľa nariadenia?

2. Majú sa články 3 a 8 nariadenia č. 4/2009 vykladať v tom zmysle, že

nebránia vnútroštátnej judikatúre, podľa ktorej pojem „návrh na výživné“ nezahŕňa návrh na zníženie výživného a články 3 až 6 nariadenia sú uplatniteľné len na návrhy na priznanie výživného?

3. Má sa článok 6 nariadenia č. 4/2009 vykladať v tom zmysle, že pojem „spoločná štátna príslušnosť“ zahŕňa aj prípady, v ktorých má jeden alebo viacero účastníkov konania dvojitú štátnu príslušnosť, alebo zahŕňa len prípady úplne identických štátnych príslušností?

4. Má sa článok 7 nariadenia č. 4/2009 vykladať v tom zmysle, že

nebráni domnienke existencie „výnimočného prípadu“, keď osoba, ktorá má vyživovaciu povinnosť, podáva návrh na zníženie výživného a oprávnený na výživné má obvyklý pobyt v treťom štáte a okrem svojej štátnej príslušnosti nemá k Únii žiadny iný vzťah?

[omissis]

[omissis] [Konanie]